

ศิลปะ + ศิลปะ สร้างสรรค์สร้างสุข

ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ตุลาคม 2555

www.artculture4health.com

✎ หมอปลื้ม... สื่อศิลปะ: เพื่อการเปลี่ยนแปลง 7

✎ ไปหา "จู่จี้" ที่วัด มิวเซียม 10

✎ "ละครเวที" สัญลักษณ์ของละครเมืองเพชรที่ต้องสืบสานสืบทอด 16

✎ ไร่พลม ต่อเติมเสริมสุขภาพ: 20

เปิดบ้านศิลปะสร้างสุข

📖 เริ่มทยอยเปิดพื้นที่ เปิดเวทีกันไปแล้วกับโครงการที่ได้รับการสนับสนุน ในปีนี้ โดยในแต่ละโครงการนอกจากจะมีการรวมตัวกันสร้างสรรค์สื่อศิลปวัฒนธรรม ด้วยการดึงอัตลักษณ์ จุดเด่น รากเหง้า และของดีที่มีอยู่ในพื้นที่มาผ่านกระบวนการเรียนรู้ คิด วิเคราะห์และลงมือทำ โดยมีเด็กและเยาวชน ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ หรือผู้รู้มาทำงานและเรียนรู้ระหว่างกัน และร่วมกันเผยแพร่เพื่อรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน สืบทอด ขัดเกลาจิต ปัญญา ให้นำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม ส่งเสริมสุขภาวะด้านกาย จิตใจ ปัญญา สังคมให้เกิดขึ้นและเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน

ทั้งยังมีการสานสัมพันธ์และเกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นต้นแบบแก่ชุมชนอื่นๆ เพื่อนำไปปรับต่อไปได้

และนอกจากกิจกรรมสื่อศิลปวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เรายังมีกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การทำงานของเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูปที่กำลังทยอยเปิดเวที เปิดพื้นที่สาธารณะเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนางานศิลปะแขนงต่างๆ ผ่านศิลปินเจ้าของผลงาน อาทิ ด้านวรรณศิลป์, คีตศิลป์, ทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง ที่เน้นสร้าง "กิจกรรมทางศิลปะ" ให้เข้าไปมีบทบาทนำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน อันจะเป็นการดึงประเด็นปัญหาชุมชน สังคม สร้างคุณค่าและระสนิยมแก่จังหวัด โดยในปีนี้มีงานเริ่มทำงานในจังหวัดน่าน 5 จังหวัดทั่วประเทศ อาทิ แม่ฮ่องสอน, หนองบัวลำภู, สุรินทร์, ราชบุรี และสงขลา

ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นนี้เจ้าของผลงานเองได้มีการมาบอกเล่า อธิบายและรายงานความเคลื่อนไหวกันอย่างเข้มข้น โดยเราสามารถติดตามการทำงานและกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ได้ที่ Website www.artculture4health.com/ หรือเฟสบุ๊คที่ [facebook www.facebook.com/art.culture4h](https://www.facebook.com/art.culture4h) และทวิตเตอร์ที่ [twitter www.twitter.com/art_culture4h](https://twitter.com/art_culture4h) ครับ

และนับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป "ศิลปะสร้างสุข" จะเป็นศูนย์กลางของความเป็นเจ้าของของคนทำงานทางด้านศิลปะ และศิลปินเพื่อสร้างสุขทั้ง กาย ใจ สังคม ปัญญา ให้กับสังคมไทย และฉบับต่อไป ศิลปินทุกท่านที่ร่วมกันเป็นเจ้าของ "ศิลปะสร้างสุข" ฉบับต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นมาร่วมเปิดบ้านไปพร้อมๆ กันกับพวกเรา ติดตามได้เร็วๆ นี้ครับ

นายदनัย หวังบุญชัย

ผู้จัดการแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 โทร 02-612-6996-7 ต่อ 101 โทรสาร 02-612-6996-7 ต่อ 107 www.artculture4health.com

หน้า

เรื่องเด่นประจำฉบับ

ศิลปะ + ศิลปิน สร้างสรรค์สร้างสุข
สร้างความเป็นธรรม
ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

3-5

เรื่องเล่าจากภาคเหนือ

6

สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา อีกก้าวเพื่อ
แลกเปลี่ยนสิ่งที่ดี ดีเพื่อสามหมอก

เรื่องเล่าจากภาคอีสาน

7

หมอลำหุ่น...ศิลปะเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
และค่านิยมสพตดัดดัดนิยมในหมู่เยาวชน

เรื่องเล่าจากภาคกลาง

8

การวางแผนคนกล้าฝัน ปฏิบัติการแนะแนว
การศึกษาแนวใหม่ให้คนสร้างสรรค์

เรื่องเล่าจากภาคใต้

9

กองทุน "จำเนียรมอแกน"
กองทุนโดยเยาวชน เพื่อเยาวชน และชุมชน

เก็บสุขมาเล่า

10-11

โบทา "อัยคำ" กักรัล มิวเซียม

ส่งต่อความสุข

12

พิธีกรรมจลลมะมัวด
ความรักจากความรักบ้วยด้วยเสียงดนตรี

เพลงขอกานกระยาสาธก

13

วิถีถิ่นของชนคลองลัดมะยม

สุขสร้างได้

14-15

แกลเลอรี่ภาพถ่ายชุมชน
ฝีมือเยาวชนถ่ายภาพเล่าเรื่อง พื้นที่บางกอก

เกาะติดเครือข่าย

ละครชาตรี สัญลักษณ์ของละคร

16

เมืองเพชร ที่ต้องสืบสานสืบทอด

เราคือ "กลุ่มข้าวยาละครเร"

17

แนะนำภาคีสร้างสุข

18

กลุ่มละครมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รอบบ้านคนศิลป์

19

เชษฐา พิชัยศาสตร์สุโขทัย

บอกกล่าวเล่าสุข

20

ร้านกาแฟ ต่อเติมเสริมสุขภาวะ

เก็บตกมาฝาก

21

ไขปัญหาประลองปัญญา

คนศิลป์สร้างสุข

22

มุมสร้างสรรค์

23

เยาวชนสร้างสุข

ศิลปะ + ศิลปิน สร้างสรรค์สร้างสุข

เรื่องเด่นประจำฉบับ

3

สร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ศิลปะ หรือ ศิลป์ คือ การกระทำการสร้างชิ้นงานโดยมนุษย์ เป็นการสร้างสรรค์, สุนทรียภาพ, หรือการสร้างอารมณ์ต่างๆ งานศิลปะ จะรวมถึงชิ้นงานหลายๆ ชนิด โดยผู้สร้างตั้งใจสร้างชิ้นงานเพื่อสื่อสาร, สื่ออารมณ์, หรือใช้สัญลักษณ์เพื่อให้ผู้ชมชิ้นงานตีความ ผู้สร้างงานศิลปะ มักเรียกรวมๆ ว่า **ศิลปิน**

ดังนั้น**ศิลปิน** จึงเป็นผู้ที่เข้าใจศิลปะ เป็นผู้ที่ใช้อารมณ์ความรู้สึก เพื่อการสร้างสรรค์ เป็นผู้มีศิลปะและใช้ศิลปะเพื่อจรรโลงโลก สร้างสิ่งทั้งงามสู่สังคม

ซึ่งเมื่อศิลปินคือผู้สร้างศิลปะ และศิลปะก็ทำให้จิตใจคนละเอียดอ่อนขึ้นได้ **เครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป** จึงได้ตั้งจุดเด่นที่ว่านี้มาเพื่อลดปัญหาความไม่เป็นธรรม และความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย โดยมีพื้นที่นำร่องทำงานกับศิลปินท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วในปีนี้ 5 จังหวัด อาทิ ภาคกลาง = จังหวัดราชบุรี, ภาคเหนือ = จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ภาคอีสานเหนือ = จังหวัดหนองบัวลำภู, ภาคอีสานใต้ = จังหวัดสุรินทร์ และภาคใต้ = สงขลา

และล่าสุดเมื่อไม่นานมานี้จังหวัดสุรินทร์ได้เลื่อนไทม์การทำงานกับ คณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป สำนักงานปฏิรูป (สปร.) แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ จัดมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ครั้งที่ 1 ที่สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 80 พรรษา เพ็ญศรีพิทักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนางานศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งงานด้านวรรณศิลป์ ด้านจิตศิลป์ ด้านศิลปะการแสดง และด้านทัศนศิลป์ขึ้น

โดยนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานคณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป บอกว่าการจัดงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ครั้งที่ 1 ในครั้งนี้เน้นสร้าง "กิจกรรมทางศิลปะ" ให้เข้าไปมีบทบาทนำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน อันจะเป็นการดึงประเด็นปัญหาชุมชน สังคม สร้างคุณค่าและรสนิยมแก่จังหวัด ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนกันไปจนนำไปสู่การจัดการให้เกิดอัตลักษณ์ คุณค่า - และความยั่งยืนเกิดเป็นองค์กรศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชนและกฎหมายเกี่ยวข้องขึ้น

การแสดงบนเวที

ซึ่งนายไกรศักดิ์ วรทัต ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ บอกว่า จากนโยบายดังกล่าวองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ได้กำหนดกิจกรรมการขับเคลื่อนงานศิลปวัฒนธรรมชุมชนสุรินทร์ ได้ดังนี้

1. มีการจัดนำเสนอผลงานของศิลปินในแต่ละด้านทุกวันเสาร์ ที่เวทีเชียงปุม โดยจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกิจกรรมให้ครอบคลุมงานศิลปวัฒนธรรมทุกด้าน ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการนำเสนอผลงาน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องของเวที เครื่องเสียงให้แก่กลุ่มศิลปินทุกกลุ่มไว้แล้ว

2. จะมีการจัดมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ซึ่งกำหนดจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละ 2 ครั้ง โดยเป็นการนำเสนอผลงานของศิลปินทั้ง 4 ด้าน พร้อมกัน ที่สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เฉลิมพระชนม์ 80 พรรษา

"สำหรับกิจกรรมที่จะมีในงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ครั้งที่ 1 นี้ นอกจากจะมีการออกร้าน นิทรรศการของศิลปินทั้ง 4 สาขา อาทิ **สาขาวรรณศิลป์** มีประกวดคัดลายมือ, อ่านคำผญา/สุภาษิตพื้นบ้าน/นิทานพื้นเมือง บทกวี, ประกวดคำขวัญ **สาขาทันตศิลป์** มีการสาธิตและสอนการแทงหยวก, การทำเครื่องเงินโบราณ, เครื่องจักสาน, นิทรรศการศิลปะย่อย, ประกวดวาดภาพจากบทกวี, เรียนรู้ศิลปะเบื้องต้นทั้งศิลปะสากลและศิลปะไทย, การแกะสลักไม้ไผ่ **สาขาศิตศิลป์** มีสาธิตการผลิตเครื่องดนตรีพื้นบ้าน, นิทรรศการผลงานกลุ่มคีตศิลป์, สาธิตการบรรเลงดนตรี, การขับร้องประกอบดนตรีโดยไฟโรจน์ โสนาพูน, ศิลปินอิสระ, เยาวชนและบุคคลทั่วไป, แลกเปลี่ยนเสวนาวិพากษ์ผลงานคีตศิลป์, จัดทำทำเนียบกลุ่มคีตภูมิปัญญาสะเร็นและ **สาขาศิลปะการแสดง** มีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น เรือมอันเร รำตรืด แกลมอ เล่นสะบ้า รำผีฟ้า ลิเกเขมร หมากรูก หมากฮ้อด, ประกวดการแสดงร่วมสมัย เช่น ปิบบอย เต็น ไดฟ์เวอร์ ประกวดร้องเพลง ประกวดคีตมวยไทย

ส่วนบนเวทีใหญ่มีการขับขานบทกวีและแสดงดนตรีจากวง คันทนาเยาว นำโดย นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์, การแสดงกันตรึมพื้นบ้าน, การแสดงจากน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, การแสดงเจริ่งเบริน, การอ่านบทกลอน-บทกวี, การทูลนมัสการและแสดงศิลปวัฒนธรรมจากจังหวัดหนองบัวลำภู, การแสดงพิเศษจากศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงอย่าง นางจวีวรรณ ดำเนิน, มินิคอนเสิร์ตจากนายสุรัชย์ จันทิมาธร ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์, แสดงดนตรีพื้นบ้านและสากล, การขับเสภาและผญา, การแสดงละครของกลุ่มเด็กกำนัน, การแสดงศิลปวัฒนธรรมของศิลปินด้านคีตศิลป์ และการนำเสนอผลงานด้านศิลปะจากศิลปินชาวสุรินทร์ และรองศาสตราจารย์เข็มรัตน์ กองสุข ศิลปินเหรียญทองสาขาทันตศิลป์ด้วย

"นอกจากการแสดงและการรวมตัวกันของศิลปินต่างๆ ของสุรินทร์แล้วในงานนี้ยังได้มีการมอบรางวัลศิลปินภูมิบ้านภูมิเมืองให้กับศิลปินใน 4 สาขาด้วย โดย **สาขาวรรณศิลป์** ได้แก่ นายอัมภางค์ ชมดี และนายวิลาศ โพธิ์สา, **สาขาทันตศิลป์** ได้แก่ นายเสงี่ยม พวงคำ และนายสมบุญณ เสาร์ศิริ, **สาขาสาขาศิตศิลป์** ได้แก่ นายวิชา นิลกระยา และนายเผย ศรีสาวาท, **สาขาศิลปะการแสดง** ได้แก่ นางสาวมิตสม และนายบุญญคม นนทสอน" อีกด้วย

ซึ่งนายสุรัชย์ จันทิมาธร หรือ หงา คาราวาน บอกว่า ในฐานะที่ตนเป็นคนสุรินทร์ย่อมรับว่าสุรินทร์ มีศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นมาก แต่ปัจจุบันมีการสืบสานน้อยลง การเกิดมหรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ครั้งที่ 1 นี้ถือได้ว่าเป็นการรวมตัวกันของศิลปินสุรินทร์ ครบทั้ง 4 สาขา นอกจากจะเป็นการส่งเสริมผลงานของศิลปินเปิดโอกาสให้ศิลปินได้มีเวทีในการเผยแพร่ ถ่ายทอดผลงานแล้ว ยังเพิ่มพูนแรงใจให้กับเจ้าของผลงานนั้นๆ ได้ทั้งยังเป็นการช่วยจรรโลงสังคมให้ดูมั่นคงและดูสวยงาม เพราะสังคมขาดศิลปะไม่ได้ ศิลปะเปรียบเสมือนกับเส้นเอ็น เส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงร่างกายของมนุษย์ทำให้มีชีวิตอยู่ ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

ส่วนนางสาวรม ดิสม หรือ น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ ศิลปินพื้นบ้านกันตรึม บอกด้วยว่า งานในครั้งนี้ทำให้ศิลปิน รู้สึกได้ว่าไม่ได้อยู่กันอย่างโดดเดี่ยว การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม แบบนี้จะทำให้ศิลปินมีพลังเพื่อทำให้สังคมได้รู้ว่าจังหวัด สุรินทร์มีทั้งศิลปิน และศิลปินวัฒนธรรมที่น่าสนใจอยู่เป็น จำนวนมาก และนี่จะเป็นสิ่งที่จะเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปให้ กับศิลปินได้เป็นอย่างดี ทั้งยังมีแรงสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ สังคม เพื่อประเทศได้อีกอย่างยาวนาน

นี่ถือว่าเป็นมหรหรมแรกที่เกิดขึ้น หลังจากมีการจัดตั้ง จังหวัดนาร่องทั้ง 5 จังหวัดขึ้นมาแล้ว และอีกไม่นานอีกทั้ง 4 จังหวัดก็จะมีกิจกรรมนาร่องตามมาเช่นกันซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นการรวมตัวกันของศิลปินเพื่อใช้งานศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม ช่วยลดปัญหาความไม่เป็น ธรรมและความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และในอนาคตจะมีการขับเคลื่อนผลักดันอย่าง ต่อเนื่องโดยใช้จังหวัดนาร่องนี้เป็นต้นแบบในการ ทำงานต่อไป

...ถึงวันนั้นพื้นที่สาธารณะเพื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชน
ก็จะเกิดขึ้นทั่วทั้งประเทศได้เป็นแน่ !!!

100

สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา อักป่าเวณี แลกเปลี่ยนสิ่งดีดี ดีเมืองสามหมอก

ขาวเหนือ หรือ ชาวล้านนา มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง แบ่งได้ตามความแตกต่างของภูมิภาค คือ ภาคเหนือตอนบนภูมิประเทศเป็นทิวเขาสลับกับที่ราบระหว่างหุบเขา แต่เดิมเคยตกอยู่ในอาณาจักรล้านนาอันเก่าแก่ มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเองมีภาษาพูดภาษาเขียน เรียกว่า "คำเมือง" และได้รับอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมจากพม่า ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มใน "วัฒนธรรมล้านนาไทย" ส่วนภาคเหนือตอนล่างอยู่ถัดจากแนวทิวเขาลงมา ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มกว้าง เดิมเคยอยู่ในอาณาจักรสุโขทัยซึ่งมีอายุร่วมสมัยกับอาณาจักรล้านนา แต่ในระยะหลังตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นมา อาณาจักรสุโขทัยได้รวมเข้ากับกรุงศรีอยุธยาทั้งทางวัฒนธรรมและการเมือง ทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีส่วนใหญ่ แบบไทยภาคกลาง

ทำให้ชาวเหนือไม่เพียงแต่มีภาษาพูดที่ไพเราะนุ่มนวล หรือเสื้อผ้าอาภรณ์ที่สวยงามชาวเหนือยังมีวัฒนธรรมและประเพณีที่งดงามหลายอย่างที่ถือปฏิบัติกันมาจนถึงทุกวันนี้ ทั้งยังมีความเป็นอัตลักษณ์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนเผ่าต่างๆ ที่มีเรื่องราวที่เป็นวิถีชีวิต เป็นวัฒนธรรมที่อาจจะเลือนหายไปไม่ช้า

เพื่อเป็นการสืบสานสืบทอดวัฒนธรรมดีดีเหล่านี้ไว้ โครงการสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา อักป่าเวณี แลกเปลี่ยนสิ่งดีดี ดีเมืองสามหมอก จึงเกิดขึ้น โดยมี นายรอน ใจกันทา เป็นผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อหนุนเสริมและมีส่วนร่วมในพื้นที่ด้วยการนำศิลปวัฒนธรรมและเรื่องเล่าประเพณี ของแต่ละเครือข่ายย่อยทั้งสี่พื้นบ้าน และเครือข่ายดนตรีสร้างสุข กลุ่มชาติพันธุ์ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มศิลปิน ชนพื้นเมือง และชาติพันธุ์ของแม่ฮ่องสอน ด้วยการมีเวทีเล่าเรื่อง การเสวนา และการแสดงที่มาบอกเล่าเรื่องราวของประเพณีที่ถูกต้องของแต่ละที่ เพื่อร่วมสืบสานและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ เพื่อสะท้อนแนวคิด สะท้อนปัญหา และเกิดบทสนทนาของสังคมร่วมกันในการสืบสานประเพณีเดิมให้คงอยู่และสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ด้วยพลังของเยาวชนคนรุ่นใหม่โดยใช้กระบวนการของสื่อศิลปวัฒนธรรมในชุมชนในการเปลี่ยนแปลงให้เห็นผล เพราะถ้าคนรุ่นหลังไม่สืบทอด ไม่สืบสาน หลงลืมกันไป ตามประเพณีใหม่ที่เริ่มผิดเพี้ยนจนบางแห่งไม่เหลือเค้าโครงแห่งความดีงามของประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้ก็คงสูญหายไปเป็นที่สุด ✨

สื่อศิลปะฯ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และค่านิยมเสพติดวัตถุนิยมในหมู่เยาวชน

เมื่อเด็กกลายเป็นผู้สร้าง และให้ชีวิตแก่หุ่น สวมวิญญาณของศิลปินถ่ายทอดเป็นเรื่องราวพื้นบ้านอีสานสู่เพื่อนๆ ต่างวัย สร้างทัศนคติใหม่เพื่อการอนุรักษ์สืบสานสืบทอดขัดเกลาจิต ปัญญา นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงจากภายในปรับลบบเป็นบวกได้การเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้น อย่างที่ผ่านมากลุ่ม "ออมทอง" จ.มหาสารคาม และหมอลำหุ่นคณะ "เด็กเทวดา" อ.นาคูน จ.มหาสารคาม ร่วมกับโรงเรียนบ้านเขาวง และ อบต.การแ่น อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ "สืบสานหมอลำพื้นบ้านและการสร้างสรรค์หุ่นเงา" ภายใต้การสนับสนุนจากแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ด้วยการส่งเสริมให้เกิด "ศิลปะสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์บุคคลต้นแบบ ชุมชนต้นแบบ" และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและค่านิยมเสพติดวัตถุนิยมในเยาวชน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย พร้อมผลักดันสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชนต่อไป

ครูหน หรือนางสาวจิตวัน สมรูป ผู้รับผิดชอบโครงการ เล่าว่า กิจกรรมครั้งนี้ ได้ทำให้เยาวชนจาก 3 โรงเรียน (บ้านหนองโนใต้, นาคูนประชาสรรค์ และบ้านเขาวง จ.มหาสารคาม) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสืบค้นภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมในชุมชนระหว่างกัน เป็นการร้อยเรียงและสังเคราะห์เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนละครหุ่นเงาหมอลำ เรื่อง "พระมาลัยโปรดเมืองนรก" ละครหุ่นที่สอนเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ แฝงคติธรรมการดำเนินชีวิต โดยมีสมาชิกหมอลำหุ่นคณะ "เด็กเทวดา" และศิลปินหมอลำพื้นบ้าน (พ่อทองจันทร์ ปลายสวน, พ่อหมอแคน นายแพง ดีด่านค้อ และแม่ครูพจรินทร์ ปะรินทร์) ได้ทำหน้าที่เป็นบุคคลต้นแบบส่งเสริมกระบวนการ "จิตอาสา" และ "แกนนำอาสาสมัครชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม"

ละครหุ่นเงาหมอลำ เรื่อง "พระมาลัยโปรดเมืองนรก" เรื่องราวเล็กๆ แต่มีพลังในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็กๆ ถือเป็นนวัตกรรมที่เด็กๆ ได้ค้นพบและสร้างสรรค์ขึ้นด้วยมือของตนเองนี้ กำลังจะกลายเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

เด็กชายวรารุ มนต์ทิพย์ มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาวง บอกว่า กิจกรรมที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ตนได้เข้าใจในศิลปะการแสดงทั้ง "หมอลำหุ่น" และ "หมอลำหุ่นเงา" ที่แฝงเรื่องราวความรู้เกี่ยวกับชุมชนผ่านเรื่องเล่าต่างๆ จากคนเฒ่าคนแก่มากขึ้น ทั้งในเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมายังมีข้อคิดเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข อย่าง ยาบ้า ยาอี เหล้า เบียร์ บุหรี่ และยาเสพติดไว้มากมาย ซึ่งตนเชื่อว่านี่จะเป็นแรงบันดาลใจที่ดีที่จะทำให้วัยรุ่นอย่างเราเข้าใจและห่างไกลจากสิ่งเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น

ด้านเด็กหญิงณัฐกานต์ อุดมศรี มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาวง บอกเสริมว่า นอกจากจะให้ความรู้เกี่ยวกับหมอลำพื้นบ้าน และการแสดงเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว กิจกรรมในโครงการ "หมอลำหุ่น... สื่อศิลปะฯ" เพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมเสพติดวัตถุนิยมในหมู่เยาวชน" ยังทำให้พวกเรากล้าแสดงออก กล้าคิด และกล้าทำมากขึ้นด้วย

และนี่คือผลที่เกิดขึ้นแล้วจากการทำโครงการนี้ และอีกไม่นาน นวัตกรรมที่เด็กๆ ได้ค้นพบและสร้างสรรค์ขึ้นด้วยมือของตนเองนี้จะกลายเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และคณะละครหุ่นเงาหมอลำ ที่เป็นสมบัติของชุมชนได้ในอนาคต ✨

เรื่องโดย : เด็กเทวดา

เรื่องเล่าจากภาคกลาง

การรवानคนกล้าฝัน ปฏิบัติการแนะแนว

การศึกษาแนวใหม่ให้คนกล้าฝัน

คนเราทุกคนมีฝัน แต่ละปีก็ค้นที่
กล้าระทำตามความฝันของตัวเอง...
เมื่อมีฝันต้องกล้าที่จะฝัน...
และเมื่อฝันแล้วก็ต้องไปให้ถึงฝันนั้น...

“ถ้าเราฝันแล้ว
เราต้องทำมันให้ได้”

นางสาวดวงแข บัวประโคน เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ เล่าว่า ท่ามกลางภาวะการณ์ของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย กำลังสับสนกับความสำเร็จที่ถูกชี้วัด ด้วยการสอบโอเน็ต เอเน็ต ท่ามกลางที่คลื่นความผันของเยาวชน คนรุ่นใหม่ถูกสังคมกระแสหลักเป็นตัวแปร และเป็นตัวหักเหชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นให้เข้าสู่วังวนของการยอมรับภายใต้ระบบทุนและระบบสังคมส่วนใหญ่ให้ทำตามกันไป การวิ่งตามสถานการณ์ของสังคมมากกว่าการรู้เท่าทันสถานการณ์ของสังคม ทำให้ชีวิตเยาวชนส่วนใหญ่จึงบอบบาง ขาดทักษะทางอารมณ์และทักษะชีวิต จึงมีการต่อยอดแนวคิดผ่านปฏิบัติการแนะแนว "การรवानคนกล้าฝัน" ครั้งนี้ โดยไม่ขึ้นว่าอาชีพอะไรดี เรียนที่ไหนดี แต่จะให้กระบวนการค้นพบตัวเอง ทำหายความฝัน จุดประกาย สร้างแรงบันดาลใจ สร้างเครื่องมือทำตามฝัน แก่เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

อนาคตเชื่อมั่นว่าจะเดินสายแนะแนวไปในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ ติดตามเทปรายการที่ออกอากาศแล้วได้ที่ www.youtube.com/artculture4health

เรื่องโดย : เด็กกล้าฝัน

๖

ย่างในโครงการกิจกรรมแนะแนวคนกล้าฝัน และรายการคนกล้าฝัน สถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส ภายใต้การสนับสนุนจากแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ที่นำร่องปฏิบัติการแนะแนวการศึกษาแนวใหม่ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และโรงเรียนราชวินิตจุฬาลงกรณ์ เพื่อให้เดินทางสู่ความฝัน ด้วยการอาศัยความกล้าเป็นพลัง อาศัยความมุ่งมั่นเป็นเครื่องมือ และพยายามไปให้ถึงฝัน ด้วยการฝ่าฝันทำในสิ่งที่ตนเองฝันอยากทำ อยากเป็นได้สำเร็จ

กองทุน "จำน้าดมอแกน"

กองทุนโดยเยาวชน เพื่อเยาวชน และชุมชน

เรื่องเล่าจากภาคใต้

9

ไม่บ่อยครั้งนักที่จะมีโอกาสทำเพื่อคนอื่น...

และบางครั้งโอกาสก็เดินทางมาหาโดยไม่รู้ตัว

ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจว่าจะรับโอกาส

หรือไม่แน่ว่าขึ้นอยู่กับโอกาสที่เลือกเรา...

และการเดินทางในครั้งนี้ก็ดูเหมือนโอกาสจะตั้งใจเลือกเราเป็นพิเศษ...

ทหลังจากดำเนินงานโครงการบูรณาการสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมอแกนและการละคร "เด็กอันดามันสร้างสุข (ออลาง มอแกน)" ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ที่เน้นใช้ศิลปวัฒนธรรมมาหนุนเสริมสร้างสรรค์สังคมเยาวชน และชุมชนมอแกนมาได้ระยะหนึ่ง โครงการก็ได้ผ่านวัฏกรรมทั้งศิลปวัฒนธรรม การแสดง และการเดินทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมาสร้างสรรค์สังคม ชุมชน เยาวชน ทำให้ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนได้ดำเนินงานตามแผนงานการทำงานแล้ว ทั้งชาวมอแกน และกลุ่มเยาวชนยังได้คิด วิเคราะห์ และก่อตั้งเป็นกลุ่มการทำงานด้านกิจกรรมเยาวชนขึ้นด้วย นั่นคือ กองทุน "จำน้าดมอแกน"

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา ผู้รับผิดชอบโครงการบูรณาการสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมอแกนและการละคร "เด็กอันดามันสร้างสุข (ออลาง มอแกน)" บอกว่า ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนสามารถก้าวไปสู่ขั้นของการพัฒนาคือการร่วมทุน ลงทุน จัดตั้งกองทุน "จำน้าดมอแกน" ขึ้น โดยนำเงินที่ได้จากรางวัล การหารายได้เสริม การขายของที่ระลึก และอื่นๆ มาลงกองกลาง เพื่อสร้างรายได้และช่วยเหลือกันเองในระหว่างกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ยังได้นำเงินส่วนหนึ่งไปช่วยเหลือน้องๆ ในชุมชนตนเองและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ในชุมชนต่อไป

"โดย กองทุน "จำน้าดมอแกน" นี้เกิดจากแนวคิดของเยาวชน แต่เริ่มแรกยังจะมีคนทำงานในโครงการเป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริมร่วมด้วย ซึ่งในลักษณะของการทำงานนั้นเยาวชนที่อยู่ในโครงการไม่ได้ทำหน้าที่ดำเนินงานของโครงการเพียงอย่างเดียว แต่จะพยายามสร้างทุนหาทุน ขยับเคลื่อนงานด้วยตนเอง ด้วยความเชื่อที่พวกเขาเชื่อว่า "หากเมื่อไหร่ที่ไม่มีพี่เลี้ยงคอยช่วยสนับสนุนอนาคตพวกเขาก็จะทำงานสร้างสรรค์ต่อไปด้วยตนเองให้ได้" ซึ่งนี่เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเยาวชนทั้งหมดได้อย่างไม่มีข้อแม้ และเชื่อว่าสักวันเด็กเหล่านี้จะก้าวไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงด้วยลำแข้งของพวกเขาเอง" ผู้รับผิดชอบโครงการ บอก

วันนี้น้องๆ เยาวชนในกองทุน จำน้าดมอแกน ไม่เพียงจะทำงานเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตัวเองเท่านั้น แต่ยังดึงจุดเด่นทางวัฒนธรรมมอแกนออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชน ชุมชน ด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในการส่งเสริมรายได้แก่เยาวชน และชุมชนด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เกิดเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มเยาวชนมอแกนแต่ละพื้นที่ และกลุ่มเยาวชนที่สนใจในพื้นที่จังหวัดพังงาอีกด้วย

เรื่องโดย : ศศิศิลป์

บท"ฮั้วคำ" ที่จรัล มโนเพ็ชร

๗
อุ

ฮั้วคำ เป็นหญิงแกร่งในความรู้สึกรักของฉัน หญิงขรามีความเข้มแข็ง เป็นความเข้มแข็งที่หมั่นเศร้า ด้วยว่าวันหนึ่ง "ผัวแกก็พลัน มาตายละกัน เหลือเพียงลูกสาว" ลูกสาวคนเดียวที่พอจะพึ่งพาได้ ก็ดันมาเป็นเรื่องอื้อฉาวเพราะ "หนีตวยป้อจาย" ไปเสียอีก แกจึงต้องมีชีวิตแบบ "เฒ่าทรงง" หาเลี้ยงชีพตนเองด้วยการเก็บผักนึ่งขาย

35 ปีแล้วที่โลกได้รู้จักฮั้วคำ หญิงขราที่ถูกทอดทิ้งจากลูกหลาน มีฮั้วคำอยู่มากมายแทบทุกหย่อมหญ้าและจะมีมากขึ้นไปอีกเพราะสังคมไทยกำลัง เป็นสังคมผู้สูงอายุคิดถึง "ฮั้วคำ" คราวใด ก็คิดถึง "จรัล มโนเพ็ชร" คราวนั้น

เมื่อไม่นานมานี้ มูลนิธิส่งเสริมศิลปปณานา โดยการสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จัดงาน "คิดดี ทำดี ชีวิตมีสุข" เพื่อสืบสานวัฒนธรรมปณานา ณ จรัล มโนเพ็ชร บ้านหม้อคำดวง รามอินทรา ช่วงเช้ามีการอบรมอาชีพ "เศรษฐกิจพอเพียง" อย่างการปลูกมะนาวนอกฤดู การปลูกถั่วงอกน้ามัย การปลูกพืชไร้ดิน ฯลฯ โดยมีลุงพงศ์ (เศรษฐกิจพอเพียง มณีพ้อง) เป็นวิทยากร

ลุมมานิช อังวงค์
ผู้จัดการส่วนตัวของจรัล มโนเพ็ชร

ส่วนตอนคำเป็นงานรำลึกจรัล มโนเพ็ชร ในวาระครบรอบ 11 ปีของการกลับคืนสู่ธรรมชาติ เรานั่งชมผลงานในอดีตของเขานอนจอสี่ขาที่ถูกขึงด้วยไม้ไผ่ แว่เสียงฮัมเพลงจากผู้ชมและบ้างก็คลอตามอยู่เป็นระยะ

งานนี้เป็นงานเล็กๆ ที่ถูกจัดขึ้นอย่างเรียบง่ายตรงลานหน้าบ้าน มีผู้คนไม่มากนักแต่ก็เข้าถือครองเต็มพื้นที่ มีตริ๊กแฟนเพลงมากันหลากหลายจากการบอกต่อและจากเครือข่ายทางสังคม อีกทั้งคนในหมู่บ้านแห่งนั้น บ้านหลังนี้ ปัจจุบันคือ "จรัล มโนเพ็ชร" เมื่อครั้งที่ยังมีชีวิต จรัลเคยอยู่ที่นี่ จึงมีความทรงจำมากมายตรงนั้น ตรงนี้ ผลงานในอดีตพร้อมข้าวของเครื่องใช้ได้ถูกนำมาตกแต่งและจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ ภายในเรือนไม้ที่มีระเบียงเล็กๆ ยื่นออกไป ทั้งแผ่นเสียง หนังสือ โปสเตอร์ และเครื่องดนตรีพื้นบ้านหลากหลายชนิด

เดินชมอยู่เงียบๆ สายตาเหลือบไปเห็นปกหนังสือเล่มหนึ่งคุ้นตาที่เก่าคร่ำ ข้ามืออยพลกเป็นทางยาว "เจ้าชายน้อย" วรรณกรรมในดวงใจของใครหลายคน จึงถือวิสาสะหยิบขึ้นมาอย่างเบามือและเปิดดู ลายมือเป็นระเบียบซ่อนอยู่หลังปก บ่งบอกเป็นหนังสือที่เขามอบให้ลูกชาย ใจความคล้ายหวังให้ลูกได้อ่านและได้รับ "อะไรๆ ดีๆ" แบบที่เขาเคยได้จากหนังสือเล่มนี้

แล้วฉันก็หย่อนกายลงบนพื้นไม้ที่ เรียบมัน นั่งเอกเขนกคุยกับลุงมานิช อังวงค์ ผู้จัดการส่วนตัวของจรัล มโนเพ็ชร เรื่องเก่าถูกรื้อฟื้น คนเล่าช่างเล่าทุกความทรงจำเหมือนว่าเพิ่งผ่านไป..ไม่นานมานี้ คนฟังก็ช่างถาม ย้อนอดีตตั้งแต่ "โพล์คของคำเมือง" ชุดแรกจนถึงการเข้าสู่วงการภาพยนตร์ ละครเวทีทั้งในฐานะผู้แสดงและผู้ที่อยู่เบื้องหลัง

ภาพของจรัลที่ทุกคนรู้จัก คือ การเป็นศิลปินผู้เชิดชูและสืบสานวัฒนธรรมคำเมือง แต่ภาพของเขาก็คือภาพหนึ่งที่เขาไม่มีใครรู้ แต่ฉันได้รู้ คือ ภาพของนักอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่จำเป็นต้องพูดและประกาศ หากคนใกล้ซิดรู้ว่าเขาจริงจังมากกับการประกาศตัวเป็นศัตรูกับภาษาที่เขาทำจาก โฟมทุกชนิด ดังนั้นในคอนเสิร์ตของเขา หลังเวทีของเขาในบ้านของเขาจึงไม่เคยเหลือขยะที่ยากแก่การย่อยสลายเหล่านี้

“ในยุคหนึ่ง เรามีงานคอนเสิร์ตทั้งปี ตระเวนแสดงไปทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจัด คือ เขาจัดคอนเสิร์ตขายบัตรเพื่อหาเงินไปออกค่ายพัฒนาชนบท คุณจรัลก็ช่วยตลอด บางทีไปแสดงให้แล้วก็ยังช่วยเงินอีกด้วย แต่จะยกกองไปทำงานที่ได้ก็ตาม ทีมงานจะใช้งานกระเบื้องแทนการใช้โฟม... เขาบอกว่าเราเป็นคนนะ.. อันนี้จึงถือว่าเป็นเรื่องเคร่งครัดมาก เราจะไม่เพิ่มขยะให้โลก” คุณลุงมานิข เล่าด้วยความชื่นชม และเห็นพ้อง

จากเดิมที่เคยเป็นผู้จัดการส่วนตัว ทุกวันนี้คุณลุงเป็นผู้จัดการดูแล “จรัล มิวเซียม” มุ่งสืบสานวัฒนธรรมล้านนา ผ่านผลงานศิลปะและดนตรี บ้านแห่งนี้ได้กลายเป็นสโมสรของเด็กๆ ในชุมชนโดยปริยาย ส่วนคุณลุงก็เป็นขวัญใจของพวกเขา ค่าที่เปิดบ้านให้เด็กๆ ได้มาเรียนรู้และ “ขลุ่ย” อยู่กับงานศิลปะ

เป็นอีกครั้งที่ได้มาพบกับเรื่องราวดีๆ ที่ชวนให้มีความสุข หากเปรียบคุณลุงเป็นดั่งต้นธาร ลำน้ำสายนี้ก็ไม่น่าจะไม่มีวันเหือดแห้ง เพราะน้ำใจของคนในชุมชนเริ่มไหลเข้ามาเติมเต็ม นั่นปะไร บ้านฝั่งตรงข้ามยังเอื้อเพื่อให้ใช้เป็นสถานที่เตรียมงานด้วย

งานเลี้ยง...ไม่มีวันไม่เลิกรา ปิดท้ายรายการวันนั้น ด้วยฟ้อนชุดพิเศษที่ส่งตรงจากลำปาง ข่ายผมยาวที่โพกผมและพันกายด้วยผ้าสีขาวคนนั้น โลดแล่นอย่างพลิ้วไหวไปตามท่วงทำนองของสลับซอซึ่งที่บางครั้งก็ตีกระทบกัน บางคราวก็เนิบช้า ทว่าทุกความเคลื่อนไหวตริ้งสายตาทุกคู่ให้จับอยู่อย่างยากจะกะพริบ แสงริบริบวิบจากเทียนเล่มน้อยเล่มหนึ่งถูกส่งต่อถึงกันและกัน สอง..สาม..สี่..ห้า...

ฉันเดินไปปักเทียนไว้ที่หน้ารูปปั้น นึกถึง “อ้ายคำ” อีกคราครั้ง “เสียงพระอ่านธรรม ขออภัยคำไปดี” พวกเขาคงได้พบกันแล้วใช่ไหม ณ สัมปรายภพนั้น ✨

ละลอบดวงใจ ให้เธอหาขวัญ
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน
ละนัยสละงาน ให้เธอเฝ้าไม่แปรผัน

พิธีกรรมจอลมะมัวด

การรักษาความเจ็บป่วยด้วยเสียงดนตรี

พิธี

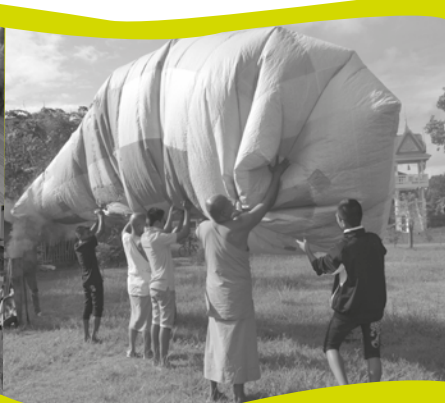
พิธีกรรมจอลมะมัวด เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษของชาวเขมรแถบอีสานตอนล่าง ตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก โดยมีความเชื่อว่าวิญญาณของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปีศาจ และดวงวิญญาณของบรรพบุรุษมีอยู่จริง ในอดีตทุกชุมชนหมู่บ้านชาวเขมรสุนทรี ต่างร่วมกันจัดงาน "พิธีกรรมจอลมะมัวด" ระหว่างหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ไปถึงก่อนฤดูการผลิตใหญ่ "ทานา" เพื่อเป็นสิริมงคล กระทั่งเป็นประเพณีประจำปีของชุมชนสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

โดยหลักๆ แล้วชาวเขมรสุนทรี มักจะนำพิธีกรรมนี้มาใช้ เพื่อการรักษา การเจ็บไข้ได้ป่วย และเนื่องจากในพิธีกรรมนี้ มีการใช้ศาสตร์ดนตรี กันตรึม วงปี่พาทย์บรรเลงเพลงประกอบ เพื่ออัญเชิญจิตวิญญาณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มาประทับที่ร่างทรงของแม่มดปัจจุบันจึงนิยมเรียกความหมายพิธีการนี้ว่า "การรักษาด้วยเสียงดนตรี"

ซึ่ง นายสมชัย คำเพราะ ผู้รับผิดชอบโครงการนาฏลีลาเชี่ยวชาญสุขภาพะ ความเหมือนในความต่างอย่างมีคุณค่า ในความจริง ความดี ความงาม และความสุขของนาฏกรรมในพิธีกรรมการรักษาสุขภาพะ เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ของกลุ่มชาติพันธุ์ 6 เครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บอกว่า จากความเชื่อดังกล่าว ตนและคนในโครงการได้ลงพื้นที่ อ.จอมพระ จ.สุรินทร์ เพื่อร่วมศึกษาพิธีกรรมจอลมะมัวด ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขมร (เขมรถิ่นไทย) เพื่อเรียนรู้ในด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน แผนที่ชุมชน และพิธีกรรมจอลมะมัวด เป็นการนับถือเทพ ภูษาเทพ ซึ่งทำให้เกิดการสืบสานการเรียนรู้จากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อในพิธีกรรมนี้ แม้จะมีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน หากแต่ความนิยมและศรัทธาเริ่มเสื่อมคลายลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะในปัจจุบันชาวสุรินทร์เชื้อสายเขมรที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปเท่านั้นที่ยังคงเชื่อศรัทธา จากผลการรักษาอันปรากฏที่หายจากการเจ็บป่วยด้วยวิธีการนี้ แม้จะไม่แม่นยำ 100 % แต่ก็สามารถแก้ปัญหาอาการเจ็บไข้บางชนิดที่การแพทย์สมัยใหม่ไม่สามารถเยียวยารักษาได้เช่นกัน

การลงพื้นที่ครั้งนี้ นอกจากได้เรียนรู้วิธีการของพิธีกรรมจอลมะมัวดแล้ว ทางโครงการยังมีแนวคิดที่จะสืบสานต่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ลูกหลาน หรือคนรุ่นหลังภาคภูมิใจ ในภูมิปัญญาเก่าแก่สืบไป เพราะเชื่อว่า พิธีกรรมจอลมะมัวด ให้อะไรมากกว่าที่คิด... ไม่เชื่อ อย่าลบหลู่ ✖

ขว้ยทำนองที่สนุกสนาน บวกกับเนื้อร้องที่ทันสมัย ล้อกับกระแสสังคม ทำให้ "เพลงขอกานกระยาสารก" ยังคงเป็นการละเล่นที่แสดงถึงวิถีถิ่นของคนในชุมชนคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กทม. ถึงปัจจุบัน และเพื่อให้ไม่สูญหายโครงการ "สร้างกระบวนการเรียนรู้เพลงขอกานกระยาสารก" จึงเกิดขึ้น

"กระยาสารก" คืออาหารที่ทำกันในฤดูสารก เป็นขนมที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของเกษตรกรไทย ซึ่งส่วนผสมจะมีข้าวตอก ข้าวเม่า ถั่วลิสง งา นำไปคั่วให้สุก แล้วนำมาทวนกับน้ำอ้อย จนกว่าจะเหนียวกรอบเกาะกันเป็นปึก สามารถปั้นเป็นก้อนหรือตัดเป็นชิ้นๆ ก็ได้

ขนมกระยาสารก เป็นขนมที่สามารถเก็บไว้ได้นานตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชน ที่จะเตรียมกระยาสารกในวันแรม 14 ค่ำเดือน 10 เพื่อนำไปถวายพระในเช้าวันรุ่งขึ้น (แรม 15 ค่ำเดือน 10) หรือที่เรียกกันว่า การทำบุญวันสารทเดือนสิบ เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยระหว่างคืนแห่งการร่วมมือร่วมใจนั้น ก็มีการละเล่นที่สร้างความสนุกสนานอย่าง "เพลงขอกานกระยาสารก" ซ่อนอยู่

เพลงขอกานกระยาสารก มีมานานตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งความสนุกสนานของการเล่นเพลงขอกานกระยาสารกนั้น อยู่ที่การปลอมตัวเป็นขอกานพายเรือไปตามบ้านญาติพี่น้อง หรือคนรู้ชอบพอกัน ไปตามเส้นทางคลองสายต่างๆ แล้วร้องเพลงขอกาน โดยไม่ให้ฝ่ายที่เป็นเจ้าของบ้านจำได้เพื่อขอกกระยาสารกไปร่วมในการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมของชุมชนบางชุมชนไปเลย โดยในเนื้อเพลงก็ยังบ่งบอกถึงวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ มากมายของคนในชุมชนลัดมะยมอีกด้วย

ซึ่งนายวุฒินันท์ สติจิริง ผู้นำกลุ่มขับร้องเพลงขอกานกระยาสารก บอกว่า เพลงขอกานกระยาสารกสมัยนี้ก็ไม่ค่อยเหมือนยุคก่อนนัก มีการดัดแปลงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและไม่น่าเบื่อ แต่เนื้อหายังแสดงถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนคลองลัดมะยมในแต่ละยุคแต่ละสมัยเช่นเดิม

ใครอยากฟังการขับขานเพลงขอกานกระยาสารกสามารถฟังได้ในช่วงค่ำของวันแรม 14 ค่ำเดือน 10 หรือกิจกรรมของโครงการ "สร้างกระบวนการเรียนรู้เพลงขอกานกระยาสารก" ที่คลองลัดมะยม สามารถติดตามวันเวลาของการจัดกิจกรรมได้ที่ www.artculture4health.com

ตัวอย่างบทร้องของเพลงขอกานกระยาสารก

บทร้อง 1 : พอถึงหน้าท่า ลูกก็ลาเรือหยุด สองมือก็จุด หัวกระได ขอกายะสารกสักถ้วย ขอล้วยสักใบ ละขอกายะสารกสักถ้วย ขอล้วยสักใบ ตามแต่จะให้ เอ้ยทานเอย ละขอกายะสารกสักถ้วย ขอล้วยสักใบ ละขอกายะสารกสักถ้วย ขอล้วยสักใบ ตามแต่จะให้ เอ้ยทานเอย

บทร้อง 2 : ว่าตัวผมมะแหมร้อน เดินทางมะไกล ว่าเหนื่อยจะตาย รู้ไหมคุณๆ ว่าอดอยากปากแห้ง กันเหงือกแดง แก้มตบ อดอยากปากแห้ง กันเหงือกแดงแก้มตบ น้ำลายก็แห้งหอบ เนะ ว่าแทบจะดิ้น จะขอเงินขอทอง มาเลี้ยงท้อง มาเลี้ยงปาก จะขอเงินขอทอง ละเลี้ยงท้องละเลี้ยงปาก ละคงจะไม่ลำบากพวกท่านหนา ละเงินทองที่ให้ ไม่ได้ไปใช้ในทางที่ดี ละเงินทองที่ให้ ก็ไม่ได้ไปใช้ในทางที่ดี จะส่งให้ใครโยตี้เรียนสูงๆจ๊ะ ตัวฉันจะอดแคไหน ฉันก็ไม่ว่าหรอก ตัวฉันอดสักแคไหน ฉันก็ไม่ว่าหรอก แต่ส่งให้หนูเรียนนอก สูงๆ ไป

แกลเลอรีภาพถ่ายชุมชน ฝีมือเยาวชนถ่ายภาพเล่าเรื่อง

ผืนป่าโกงกาง

เมื่อภาพถ่าย กลายมาเป็นสื่อที่ใช้บอกเล่าเรื่องราว บอกเล่าชีวิต ความทุกข์ ความสุขเล็กๆ ของคนเราได้ อย่างดียิ่งอีกหนึ่งสื่อ ทำให้เยาวชนที่ศูนย์สื่อสารเด็กไทย มุสลิม กลุ่มละครมหายา เครือข่ายกลุ่มสื่อศิลปวัฒนธรรม ภาคใต้ มารวมตัวกันสร้างสรรค์ผลงานการถ่ายภาพ "ผืนป่าโกงกาง และความเป็นพี่น้องในชุมชนรวมถึงคุณค่าของเขานานน้ำที่เป็นมรดกของชุมชน" เพื่อสื่อสารและบอกต่อกับสังคมให้เห็นคุณค่าของป่าโกงกางที่เหลืออยู่ และได้จัดเป็น "แกลเลอรีภาพถ่ายชุมชน ฝีมือเยาวชนถ่ายภาพเล่าเรื่อง ผืนป่าโกงกาง" ขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

โดยฮาริส มาศชาย ผู้รับผิดชอบโครงการศิลปะสร้างสรรค์ โกงกางสร้างสุข ชุมชนสร้างภูมิปัญญา เล่าว่า ศูนย์สื่อสารเด็กไทยมุสลิม กลุ่มละครมหายา เครือข่ายกลุ่มสื่อศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ได้ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ และชมรมเขานานน้ำ จัดกิจกรรมแกลเลอรีชุมชน นิทรรศการผืนป่าโกงกาง ของโครงการศิลปะสร้างสรรค์ โกงกางสร้างสุข ชุมชนสร้างภูมิปัญญา ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ที่ตั้งจุดเด่น อัตลักษณ์ รากเหง้าของสื่อศิลปะและวัฒนธรรมชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงชุมชน โดยผ่านคนสามวัย และถ่ายทอดมาเป็นเรื่องราวผ่านคำบอกเล่าเป็นภาพถ่าย ศิลปะสร้างสรรค์และละครสร้างสุขขึ้น

ซึ่งแกลเลอรีภาพถ่ายชุมชน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากฝีมือของเยาวชน ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านภาพเล่าเรื่อง ผืนป่าโกงกาง จากการจัดกิจกรรมห้องเรียนวัฒนธรรมของโรงเรียนศิลปชุมชนวัฒนธรรมต้นแบบในเขานานน้ำ พื้นที่สร้างสรรค์บนเกาะกลางจากเรื่องที่เป็นมากกว่าประวัติศาสตร์มีคุณค่าทางจิตใจของโต๊ะ(ชื่อเรียกผู้เฒ่าในชุมชน) รวมถึงครูภูมิปัญญาได้ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ได้เกิดการตระหนักและเห็นคุณค่าความงดงามในชุมชน โดยเฉพาะผืนป่าโกงกางและความ เป็นพี่น้องในชุมชน ผ่านแนวคิด "ศิลปะ และ วัฒนธรรม" ชุมชนที่งดงามและมีอัตลักษณ์ของหมู่บ้าน เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในกระบวนการพัฒนา และสร้างการเปลี่ยนแปลงในการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ส่งเสริมกระบวนการ "จิตอาสา" และ "แกนนำอาสาสมัคร ชุมชนด้านศิลปะ-วัฒนธรรม" และมีส่วนร่วมต่อยอดนโยบายสาธารณะ ใน "สิ่งที่ควรจะเป็น สิ่งที่จะเป็น และสิ่งที่ควรจะมี"

โดยในกิจกรรมนอกจากจะมีแกลเลอรีภาพถ่ายแล้วยังมีการนำเสนอมุมมองในชุมชนของเยาวชนบ้านเกาะกลาง การแสดงรอกแง้มอแกน ของกลุ่มอันดามันโซ เยาวชนชาติพันธุ์มอแกน จังหวัดพังงา และการแสดงดิเกร์ฮูลูรักบ้านเกิด ของกลุ่มคณะแหลมทราย จังหวัดปัตตานี ในประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยได้มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนประเด็นการเรียนรู้หลังจากกิจกรรมการแสดง เป็นเวทีพื้นที่ความคิด จิตสาธารณะของเยาวชน โดยมีเยาวชน ชาวบ้านและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เข้าร่วมอย่างมากมาย รวมถึงนักศึกษา กศ.ป.บ.กระบี่ สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วย

ทั้งที่ได้เห็นและฟังมาถ่ายทอดเรื่องราวผ่านละครสร้างสรรค์ออกมาเป็นเรื่องราวของผืนป่าโกงกางบนเขาขนานน้ำอีกด้วย

ด้านน้องอัรอน เด็กชาย อัรอน ผิวดิ อายุ 12 ปี หนึ่งในนักแสดงละครใบ้หน้าขาว บอกว่า ภาพที่ถ่ายเป็นภาพที่สะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตการตกปลาและการลากอวน การดูแล ปู ปลา ของบ้านเกาะกลาง ซึ่งเป็นเรื่องราววิถีในชุมชนที่ดูเหมือนธรรมดาแต่เมื่อได้นำมาถ่ายทอดผ่านภาพถ่ายทำให้รู้สึกภูมิใจที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อยู่ และหันกลับมาของชุมชนของตัวเองมากขึ้น

นายสมคร ใจดี กำนันตำบลคลองประสงค์ หนึ่งในผู้นำหมู่บ้านที่เป็นผู้ใหญ่ใจดีที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้เล่าว่า ก่อนหน้านั้นตนเองรู้สึกเป็นกังวลกับเรื่องป่าโกงกางกับอนาคตของลูกหลาน มาวันนี้ได้เห็นกิจกรรมดีๆ ที่เยาวชนและกลุ่มต่างๆ ให้ความสำคัญมาร่วมกันถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนมุมมองผ่านสื่อศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรมเล็กๆ ที่กำลังขับเคลื่อนโดยกลุ่มเยาวชน แต่พลังความคิดเหล่านี้อาจจะเป็นพลังแห่งการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงอนาคตของป่าโกงกางที่ดีขึ้น ✨

ซึ่งน้องยุบ นายเอกพจน์ เจริญกุล อายุ 24 ปี แกนนำเยาวชนในพื้นที่ บอกว่า จากการถ่ายภาพชุมชนร่วมกับเพื่อนๆ ทำให้รู้สึกว่าตัวเองยังมีคุณค่า สามารถนำเรื่องราวในชุมชนมาถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการตระหนักในสำนึกรักบ้านเกิดผ่านภาพที่ถ่ายได้ เมื่อดูโดยรวมแล้ว การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นโครงการที่ดีที่สามารถเพิ่มศักยภาพสู่ความยั่งยืนและต่อยอดของกิจกรรมเยาวชนในพื้นที่ได้

ส่วนน้องมาน๊ะ เด็กหญิงณัฐนิช จันทนุ อายุ 15 ปี ได้เล่าให้ฟังว่า จากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นเรื่องราวต่างๆ ทั้งดงามของชุมชน เรื่องเล่าในอดีตของโต๊ะเมื่อเทียบกับปัจจุบันว่ามีความแตกต่างกัน ทั้งความเป็นอยู่รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำที่ไข่ป่าโกงกางเป็นแหล่งอนุบาล การได้ถ่ายทอดเรื่องราวของต้นป่าโกงกางที่ฉันรัก ให้สังคมได้เห็นถึงความงามของใบไม้ที่มีความหนาและแหลมยอดด้วยสีแดงสดของต้นป่าโกงกางด้วยภาพถ่ายผลงานที่ตนเอง ทำให้รู้สึกเห็นคุณค่าของป่าโกงกางบ้านเกาะกลางต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ มากขึ้น ทั้งยังเกิดความสุข สนุกสนานกับการปรับความรู้

"ละครชาตรี"

สัญลักษณ์ของละครเมืองเพชรที่ต้องสืบสานสืบทอด

ละครชาตรี นับเป็นละครที่มีมาแต่สมัยโบราณและมีอายุเก่าแก่กว่าละครชนิดอื่นๆ มีลักษณะเป็นละครเร่คล้ายของอินเดียที่เรียกว่า "ยาตริ" หรือ "ยาตรา" ซึ่งแปลว่าเดินทางท่องเที่ยว ละครชาตรานี้คือละครพื้นเมืองของชาวเบงกอลในประเทศอินเดีย เริ่มแรกคาดว่า จะเข้าสู่ประเทศไทยมาทางภาคใต้ เรื่องที่นิยมแสดง คือ พระสุนันทามโนหร่าจึงเรียกการแสดงแบบนี้ว่า "โนหร่าชาตรี"

สำหรับที่เมืองเพชร (จังหวัดเพชรบุรี) นายอภิเชษฐ์ เทพศิริ ผู้รับผิดชอบโครงการ "เครือข่ายศูนย์มหรสพและการละเล่นพื้นบ้านเพื่อสุขภาวะชุมชน" จังหวัดเพชรบุรี บอกว่า ในอดีตละครชาตรีเมืองเพชรมีชื่อเสียงมาก นิยมแสดงในงานประจำปีของวัดและงานประเพณีต่างๆ อาทิ งานบวช งานโกนจุก และงานมงคลต่างๆ เรื่องที่นิยมแสดงได้แก่เรื่องไชยเชษฐ์ หลวิชัยควิ พระอภัยมณี สังข์ทองและขุนช้างขุนแผน แต่เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกหลังไหลเข้าสู่ประเทศไทย คนหันไปนิยมภาพยนตร์ ดนตรีสากลแบบตะวันตกกันมากขึ้น ทำให้การแสดงละครชาตรีเมืองเพชรซบเซาลง แต่ก็ยังคงได้รับความนิยมกันให้แสดงในพิธีแก้บนสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่

ละครชาตรีแถบเมืองเพชร มี 2 แบบ เรียกว่า "ละครชาตรี" กับ "ละครไทย" ซึ่งจะใช้ผู้แสดงเพียง 3-4 คน โดยจะประกอบไปด้วยตัวพระ ตัวนางและที่ถือเป็นสัญลักษณ์ของละครเมืองเพชรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคือ ตัวตลก ที่ต้องสวมหัวล้านในขณะแสดง สำหรับโรงละครที่ใช้แสดงจะไม่มีฉาก (ม่าน) กันผู้แสดงที่แต่งตัวเสร็จแล้วจะนั่งล้อมวงตีกัปหรือเป็นลูกคู่ให้ผู้ที่กำลังแสดงอยู่ พอถึงบทใครคนนั้นก็สวมเครื่องประดับศีรษะออกไปแสดง คนที่หมดบทแล้วก็ถอดเครื่องประดับศีรษะออกและกลับมาทำหน้าที่เช่นเดียวกับคนที่ลุกออกไปแสดง ด้านดนตรีประกอบจะมีการบอกบทให้ผู้แสดงทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้บรรจุกำเองร้องและตีบทประกอบการร้องให้ ทำนองจะจังหวะเร็ว เช่น นำชาตรี ซึ่งมีการรับของลูกคู่ถึง 3 เที้ยว การแต่งกายเป็นแบบละครปัจจุบัน เพียงแต่ไม่สวยงามวิจิตรบรรจงมากมาย ละครชาตรีในสมัยอดีตจะใช้ผ้าเขียวไม่นิยมใช้ผ้ายกเพราะมีราคาแพง

ส่วน "ละครไทย" จะใช้ผู้เล่นมากกว่าละครชาตรี มีฉากกันไม่ให้คนดูเห็นตัวละครอื่น ๆ นอกจากผู้ที่กำลังแสดงอยู่หน้าฉากเท่านั้น เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงจะมีเครื่องดนตรีของโนราห์และปี่พาทย์เครื่อง 5 ปันกัน

เราคือ "กลุ่ม ละครเร่"

กุ่มชาวยุทธละครเร่เป็นการรวมตัวของนักกิจกรรม คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อสร้างสรรค์สื่อทางเลือกให้กับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ละครเร่และพื้นบ้านอย่างดีเกร็ดฐูมาผสมเป็นสื่อ

ซึ่งนางจาริยา อรรถกฤษิต หัวหน้ากลุ่มชาวยุทธละครเร่และผู้อำนวยการโครงการสืบสานงานศิลป์ รักถิ่นแดนใต้ จ.ปัตตานีเล่าว่า กลุ่มชาวยุทธละครเร่มีวิธีการดำเนินการเริ่มต้นที่การลงชุมชน เพื่อสืบค้น เสาะหา และพูดคุยกับคนในชุมชน ให้ได้มาซึ่งข้อมูล ปัญหา แล้วนำมาเรียบเรียงสร้างเป็นเรื่องราวทำเป็นละครกลับไปสะท้อนให้ชุมชนได้ดูคิด... ซึ่งการลงไปแต่ละครั้งหรือสื่อการแสดงที่ออกมา นั้นจะไม่บอกว่าต้องแก้ปัญหายังไง เพราะนั่นคือหน้าที่ของคนในชุมชน...

....เขาไม่ได้บอกหลักที่ใดที่หนึ่ง...เพราะเขาคือ "ชาวยุทธละครเร่"...

นางจาริยา อรรถกฤษิต

เรื่องโดย : รรรร

และเร็วๆ นี้เราสามารถชมละครชาตรีที่สืบทอดโดยลูกหลานคนเมืองเพชร ภายใต้การทำงานในโครงการ "เครือข่ายศูนย์มรดกและการเล่นพื้นบ้านเพื่อสุขภาวะชุมชน" จังหวัดเพชรบุรี ที่พยายามสืบสานสืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเอาไว้ อย่างอ่อนช้อยและงดงามติดตามได้ที่ข่าวคราวของกิจกรรมได้ที่ www.artculture4health.com

เรื่องโดย : ปากกาแก้ว

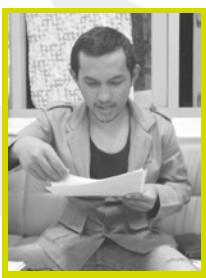

กลุ่มละครมาหยาก แห่ลูกน้ำเค็มอันดามัน

หากย้อนไปเมื่อ 6 ปีก่อน จากการรวมกลุ่มของเยาวชนคนสร้างฝันในการสร้างสรรค์งานละครของโครงการเสียงเล็กๆ จากคนข้างบ้านที่อยากให้ได้ยิน ของศูนย์สื่อสารเด็กไทยมุสลิม ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการของยุทธศาสตร์ละครสำหรับเยาวชน ปีที่ 1 ของแผนงานทุนอุปถัมภ์เชิงรุกฯ โดยมีวิทยากรจากกลุ่มคนหน้าดำ มาจัดกระบวนการให้ความรู้ในด้านศาสตร์ของละคร

มาวันนี้ จากกิจกรรมเล็กๆ สามารถสร้างพลังของกลุ่มและเยาวชน ที่เติบโตไปพร้อมกับการใช้สื่อละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาตนเองรวมถึงชุมชนรอบข้างได้อย่างต่อเนื่อง

หากพูดถึงความหมายของกลุ่มละครมาหยากเป็นชื่อของอ่าวหนึ่งที่มีความสวยงามของประเทศไทยในจังหวัดกระบี่ นั่นคือ อ่าวมาหยาก กลุ่มละครมาหยากเป็นกลุ่มละครแห่ทะเลแม่ น้ำเค็มอันดามัน ที่ต้องการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด รวมถึงสื่อศิลปวัฒนธรรมด้วยกระบวนการละครสร้างสรรค์

นายฮาริส มาศชาย (อดีตเคยเป็นหัวหน้ากลุ่มข่าวรายการละคร รุ่นที่ 2 มอ.ปัตตานี) หัวหน้ากลุ่มละครมาหยากเล่าให้ฟังว่า หลังจากสำเร็จการศึกษาจากคณะวิทยาการสื่อสาร สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตนมีแนวคิดที่จะทำกิจกรรมดีดีเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนและบ้านเกิด จึงคิดที่จะทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการสื่อสารของศาสตร์ละครมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรม โดยมีแผนงานทุนอุปถัมภ์เชิงรุกฯ สสส. เป็นผู้ให้อุปกรณ์ที่ให้อุปกรณ์ มากไปกว่านั้นน้องๆ ในกลุ่มได้มีโอกาสเรียนรู้และรู้จักการละครมากขึ้น

"ละครเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง เป็นมายาของการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ได้ฝึกทั้งสมาธิ จินตนาการ การสังเกต ฟัง พูด อ่าน เขียน การทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างวินัย รวมถึงการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ตลอดระยะที่ผ่านมากลุ่มละครมาหยาก ได้ใช้พลังของละครสร้างสรรค์ในการสร้างสุขให้กับชุมชน ได้พัฒนาตนเองไปพร้อมกับพัฒนาสังคม โดยใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์" นายฮาริส มาศชาย เล่า

มาวันนี้ กลุ่มละครมาหยาก ได้สร้างสรรค์ผลงานอีกครั้งในโครงการ ศิลปะสร้างสรรค์ โกงกางสร้างสุข ชุมชนสร้างภูมิปัญญาที่เป็นอีกหนึ่งมิติในการสร้างสรรค์งานในพื้นที่ตามแนวคิดที่ว่า เสียงเล็กๆ ของพลังเล็กๆ สามารถสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ให้กับสังคมและชุมชนของตนเองได้

ชะพลู

พืชศาสตร์คู่ครัวไทย

ชะพลู หรือ ชำพลู

อีกหนึ่งผักที่จัดว่าเป็นสมุนไพรมาตั้งแต่โบราณ เพราะคนไทยในสมัยก่อน มักนิยมนำใบชะพลูมาเคี้ยวคู่กับหมาก แต่ปัจจุบันที่นิยมทานกันมากก็คือ "เมี่ยงคำ"

ชะพลูเป็นไม้ล้มลุก มีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Pipersarmentosum* Roxd. เป็นได้ทั้งไม้เถาและไม้เลื้อย มีทุกภาคแต่จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป อย่างทางภาคเหนือเรียกว่า "ผักปวนา" "ผักพลูก" "พลูลิง" "ปูลิง" "ปูลิงนก" ทางภาคกลาง เรียกว่า "ชำพลู" ทางภาคอีสานเรียกว่า "ผักแค" "ผักปูลิง" "ผักนางเล็ด" "ผักอีเล็ด" และ ทางภาคใต้เรียกว่า "นมวา" ชะพลูชอบขึ้นตามที่ชื้นแฉะและที่ลุ่มต่ำ บ้างก็อยู่ข้างลำธาร บ้างก็อยู่ในป่าดิบแล้งและก็มีตามบ้านเรือนที่ปลูกพืชผักสวนครัวกัน

ประโยชน์ทางยาและทางอาหาร ในตำรายาโบราณมีคำกล่าวว่า "รากชะพลูแก้คุณ (ขับเสมหะออกทางอุจจาระ) ต้มแก้อุจระเสมหะ (เสมหะ ในทรวงอก) ลูกขับเสมหะ (เสมหะในลำคอ) ใบทำให้เสมหะจืดและแห้ง แก้ธาตุพิการ บำรุงธาตุ" วิธีการรับประทานก็ง่าย ๆ โบราณท่านว่าให้ต้ม 3 เา 1 หมายถึง ใส่น้ำ 3 ส่วน ต้มใบ ราก หรือทั้งต้นของชะพลู ต้มจนเหลือน้ำ 1 ส่วน อย่าใช้ไฟแรงเกินไป ต้องต้มให้ยาก่อยๆ เคี่ยว แล้วจึงนำมารับประทาน -1 แก้ว ก่อนอาหาร 3 เวลา ก็จะช่วยขับเสมหะ แก้กุญเสียดได้ ทั้งยังมีแคลเซียมและวิตามินเอสูง นอกจากนี้ยังมี ฟอสฟอรัส เหล็ก เส้นใย และสารคลอโรฟิล ช่วยบำรุงธาตุ แก้กุญเสียด แต่ถ้ากินมากๆ (แทบทุกมื้อ) แคลเซียมที่มีในใบชะพลูจะเปลี่ยนเป็นแคลเซียมออกซาเลท หากสะสมมากๆ อาจกลายเป็นนิ่วในไตได้

นายวิวัฒน์ หนูมาก ผู้รับผิดชอบโครงการเพลงบอกอนุรักษ์พันธุ์ไม้พืชผักท้องถิ่นรู้จักกินรู้จักใช้ เพื่อสุขภาพบอกว่า สำหรับใบชะพลูที่จังหวัดพัทลุง ปัจจุบันเริ่มหายากแล้วเพราะไม่มีการปลูกอย่างเป็นกิจจะลักษณะส่วนใหญ่จะขึ้นตามยถากรรมในธรรมชาติทำให้เหลือน้อยลงเพียงแค่นี้ถึง 1 ไร่ ด้วยประโยชน์ที่มากมายเราจึงควรเร่งอนุรักษ์ไว้ตั้งแต่ตอนนี้

หากเรารู้จักกิน รู้จักใช้ และอนุรักษ์ให้คงอยู่ สิ่งเหล่านี้ก็定会กลับมา "สร้างสุข" สร้างสุขภาพที่ดีให้กับคนไทยตลอดไป

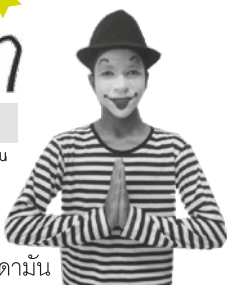
เรื่องโดย : นางวรัญ ธนอภิภูนันท์

มาหยา

สื่อสร้างสรรค์ เพื่อการเรียนรู้

เครือข่ายคนขับเคลื่อนละครสำหรับเยาวชน

เรื่องโดย : อันดามัน

รำกล่อม

ต่อเติมเสริมสุขภาวะ

"รำกล่อม" ต่อเติมเสริมสุขภาวะ
สร้างนวัตกรรมนำสืบทอดต่อยอดให้
ดำรงอยู่คู่ชาว "กูย" ตลอดไป
สืบชาติพันธุ์อยู่ได้อย่างยั่งยืน...

"กล่อม" เป็นภาษากูย "เกล" แปลว่า เล่น คำว่า "มอ" เป็นคำเฉพาะ ซึ่งกล่อม หมายถึง "การเล่นมอ"

พิธีกรรมกล่อม มีมาตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏที่แน่ชัด ทราบแต่เพียงว่าพิธีกรรมนี้มีมานานแล้ว ชาวกูยรับการถ่ายทอดต่อเนื่องกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และปฏิบัติมาโดยตลอดจนกระทั่งทุกวันนี้

เชื่อกันว่าพิธีกรรมนี้เป็นการแสดงถึงการเคารพต่อครูบาอาจารย์ ปู่ย่า ตายายที่เคยเคารพ เมื่อถึงวันอังคาร ขึ้น 8 หรือ 15 ค่ำ ของเดือนยี่ ที่ตรงกับเดือนมกราคมของทุกปี ก็จะมีการดำเนินพิธีกรรมนี้ขึ้นปีละ 1 ครั้ง ส่วนการทำเพื่อแก้บนนั้น ก็ทำตามที่ได้บนบานไว้ และสำหรับการรักษาผู้ป่วยก็จะอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษมาให้ความช่วยเหลือ ขอคำแนะนำผ่านล่ำม หรือคนทรงเพื่อหาสาเหตุของการเจ็บป่วย และหาทางรักษาตามความเชื่อ

และพิธีกรรมนี้ก็อีกเป็นส่วนหนึ่งในโครงการนาฏลีลาเยียวยาสุขภาวะที่ได้นำเหล่าเยาวชนลงพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับพิธีดังกล่าวที่บ้านอาลี ต.ลำโรงทาบ อ.ลำโรงทาบ จ.สุรินทร์ เป็นการปลูกฝัง และเรียนรู้เกี่ยวกับพิธีกรรม และสร้างสุขภาวะให้เกิดขึ้นกับคนในพื้นที่ ทั้งยังได้มีการศึกษาเกี่ยวกับบ้านบุคคลสำคัญ เช่น ปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่างๆ การสาวไหม ทอไหม จักสาน และบ้านแม่ครูบาผู้ประกอบพิธีรำกล่อมด้วย

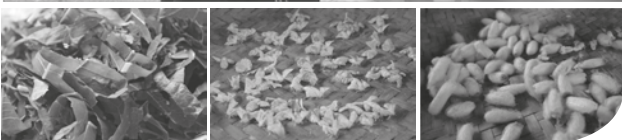
ซึ่งนายสมชัย คำเพราะผู้รับผิดชอบโครงการบอกว่า หากวันนี้เราไม่สนับสนุนหรือให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเยาวชน ไม่แน่ว่าในอนาคตพิธีกรรมแบบนี้คงถูกลืมเลือนไป... แต่เมื่อโครงการนี้เริ่มต้น เราภูมิใจที่ได้เห็นว่าการตั้งใจจริงของทุกฝ่ายจะไม่ทำให้ "รำกล่อม" สูญหายไปเป็นแน่... ☆☆☆

การจักสาน

การทอไหม

ไขปัญหาประลองปัญญาฉบับนี้มีเกมใหม่มานำเสนอ เป็นเกมอักษรไขว้ ซึ่งเป็นเกมที่ช่วยฝึกทักษะ พัฒนาความคิด ให้กับผู้เล่นได้เป็นอย่างดี ทั้งความหมายของคำที่มีนั้นยังให้ความรู้ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมให้กับผู้เล่นได้ต่อกอีกด้วย

วิธีการเล่น

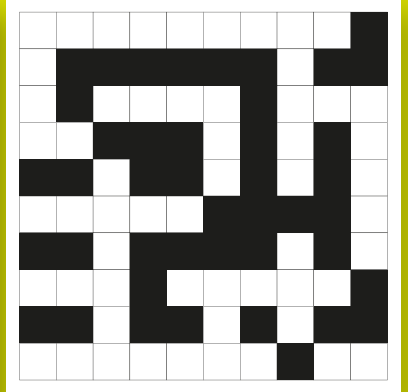
มีอักษรให้หามาเติมเต็ม 2 แนว คือ แนวตั้งและแนวนอน โดยคำบางคำของแนวตั้งอาจจะเป็นส่วนประกอบของอีกคำที่อยู่ในแนวนอน หรือของคำอื่นๆ ที่มีอยู่ในคำโจทย์ อาทิ

แนวตั้ง

1. ผู้มีความสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัตินทางศิลปะในด้านจิตรกรรม ประติมากรรมเป็นต้น และมีผลงานเป็นที่ยอมรับนับถือจากสถาบันทางศิลปะแห่งชาติ
2. ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
3. ชื่อเดือนที่ 9 ตามสุริยคติ ซึ่งเริ่มด้วยเดือนมกราคม มี 30 วัน
4. เวลาที่ดำรงชีวิตอยู่, เวลาชั่วชีวิต, ช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดหรือมีมาจนถึงเวลาที่กล่าวถึง, ระยะเวลาที่กำหนดไว้
5. ความสวยงาม ละเอียดอ่อน ประณีต ด้านเสียงซึ่งมนุษย์ได้สร้างขึ้นมาจากการเลียนแบบธรรมชาติ
6. เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย
7. ความ, ความมี, ความเป็น, มักใช้ประกอบเป็นส่วนท้ายของคำสมาส เช่น มรณภาพว่า ความตาย; รูปที่ปรากฏเห็นหรือนึกเห็น เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพในฝัน, สิ่งที่ว่าดขึ้นเป็นรูปหรือสิ่งที่ถ่ายแบบไว้ เช่น ภาพสีน้ำมัน ภาพถ่าย

แนวนอน

1. ชื่อจุลสารแผนงานฯ.
2. ว. ที่อยู่ในที่หรือฐานะสูงกว่าสิ่งอื่นเมื่อมีการเปรียบเทียบ
3. น. ชื่อทิศตรงข้ามกับทิศใต้
4. น. ผู้มีส่วน, ผู้เป็นฝ่าย
5. น. พื้นที่ราบทำเป็นคันกันน้ำเป็นแปลงๆ สำหรับปลูกข้าว
6. จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรือ "อีสานใต้" มีชื่อเสียงด้านการเลี้ยงช้าง
7. เป็นคำภาษาอีสาน สันนิษฐานกันว่าน่าจะมาจากคำว่า ปรัชญา เพราะภาษาอีสานออกเสียงควบ "ปร" ไปเป็น ผ
8. น. หัวเมือง; (ภูมิ) อาณาบริเวณที่มีลักษณะบางอย่าง เช่นลักษณะทางธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรมทางการเมืองคล้ายคลึงกันจนสามารถจัดเข้าพวกกันได้
9. น. สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ
10. สบายกายสบายใจ

รู้แล้วส่งคำตอบของคุณมาที่
แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริม
สุขภาพ สสส. เลขที่ 128/409 ชั้น 37
อาคารพญาไท พลาซ่า แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
...วงเล็บมุมซองว่า "จุลสารศิลปสร้างสุข"
หรือที่ ruethairat.ja@gmail.com

ใครตอบถูกรีบไปเลย
ชุดสมุดโน้ต ไดอารี่ พร้อมปากกา
ของแผนงานฯ จำนวน 10 รางวัล
ส่งก่อนมีสิทธิ์ก่อน รีบส่งเข้ามาเน้อ!

เฉลย

เกมจับผิดภาพฉบับที่แล้ว

เฉลยสำหรับไขปัญหาประลองปัญญาฉบับที่ 2 เดือนสิงหาคม 2555

มีจุดแตกต่างทั้งหมด 8 จุด 23 คำ

รางวัล

ดูเฉลยและประกาศรายชื่อผู้โชคดีได้ที่ www.artculture4health.com และ www.facebook.com/art.culture4h จ๊ะ!!

กรุณารอกรอรายละเอียดให้ครบทุกข้อ (ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น)

ใบสมัครสมาชิกจุลสารศิลปสร้างสุข

ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่อหน่วยงานของท่าน.....
เบอร์โทรศัพท์.....เบอร์แฟกซ์.....อีเมล.....
ที่อยู่เพื่อจัดส่ง.....เลขที่.....ซอย.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

เรื่องโดย : ศติศิลป์ (สามารถถ่ายสำเนาได้)

กรอกรายละเอียดแล้วกรุณาส่งกลับมาที่ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. เลขที่ 128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 วงเล็บมุมซองว่า "จุลสารศิลปสร้างสุข" หรือโทรศัพท์ 02-6126996-7 ต่อ 101

คนศิลป์สร้างสุขฉบับนี้ได้เก็บตกบรรยากาศการกิจกรรมที่ทยอยเกิดขึ้นในพื้นที่งานตามภาคเหนือ อีสาน กลาง และได้
ซึ่งในกิจกรรมแต่ละกิจกรรมนั้นนอกจากจะมีกลิ่นไอของศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังมีรอยยิ้มและความสุขเกิดขึ้นด้วย อย่าง....

ภาคใต้ที่จังหวัดพัทลุง

ปีนกิจกรรมร้อยยิ้มสู่คลองกระอาณ สาณผ่น วัฒนธรรมชุมชนที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการพื้นที่สร้างสรรค์ ด้วยสายใย
สื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชน ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง ชุมชนขนาดกลางที่มีประชากรจำนวน 168 ครัวเรือน นับถือศาสนา
อิสลามมากถึง 98 % พื้นที่ติดกับทะเลสาบสงขลา วิถีของชาวบ้านจึงประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากท้อง การจัดกิจกรรมครั้งนี้
จึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนและขยายให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์ หนุนให้ใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเป็นเครื่องสร้างความ
เข้มแข็งให้กับเยาวชนและคนในชุมชน ตลอดจนส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมภาคใต้เข้ามามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมอย่างพร้อมหน้าพร้อมตากัน

ภาคกลางที่จังหวัดเพชรบุรี

โครงการเครือข่ายศูนย์มรดกและการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อสุขภาวะชุมชน จังหวัดเพชรบุรี นำแกนนำของชุมชน
เยาวชน ศิลปิน จุดประกายความคิด ตีตราอุททางปัญญา ที่วัดชนอน จังหวัดราชบุรี เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ
และเรียนรู้การกระบวนการในการทำงาน ด้านการอนุรักษ์หนังใหญ่ และเกิดเป็นเวทีแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้ทำงานด้านการ
อนุรักษ์หนังใหญ่ของเพชรบุรีกับวัดชนอนขึ้น

ภาคอีสานที่จังหวัดสุรินทร์

โครงการลานเรียนศิลปวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการเปลี่ยนแปลง เปิดป่าชุมชนงูมมือเด็ก ๆ ศึกษาศิลปะ ธรรมชาติ
วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต วิถีชุมชน ปลุกฝังแนวคิดร่วมกันดูแลป่าชุมชนที่ล้อมรอบด้วยหมู่บ้าน ถึง 6 หมู่บ้าน และหวัง
สร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับเด็กรักป่าและกลุ่มนักเรียนรักป่าไทย-อาเซียน หลังจากมีคนร้ายมาลักลอบตัดต้นไม้เพียง
แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนไป

ส่วนโครงการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมประสานสิบทิศ ก็ได้มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ และเปิดศูนย์ห้องเรียนชุมชน ที่โรงเรียนบ้านเวียงหวายจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพครูชาวบ้าน พัฒนาการทำหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ปราชญ์ชาวบ้านมีเทคนิควิธีการที่จะถ่ายทอดเรื่องราว คุณค่า ความหมาย บทบาทหน้าที่ของประเพณีปอยออกหว้า และประเพณีอื่นๆ ของไทใหญ่ ที่สืบทอดกันมาสู่เยาวชนรุ่นใหม่สนใจ รับรู้ เกิดความตระหนัก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบไป

เรื่องโดย : สมุทรอักษร

มุมสร้างสรรค์ เยาวชนสร้างสุข

เป็นเอก รัตนเรือง ผู้กำกับหนังสั้นเรื่อง "สิบหมื่น"

พิกนุ: จีรวรงค์ ผู้กำกับหนังสั้นเรื่อง "ลัดดวงาร"

กัมวาน พยัคฆ์ติดปีก ผู้กำกับหนังสั้นเรื่อง "OPANAYIGO"

กัมนำรื่อง ผู้กำกับหนังสั้นเรื่อง "ชัฒาณ" สัมภาษณ์พิเศษเกี่ยวกับหนังสั้นและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์หนังสั้นก่อนจะมาเป็นเรื่องชัฒาณ ในโครงการเล่าเรื่องโกว

มุมสร้างสรรค์ เยาวชนสร้างสุข

มุมสร้างสรรค์ เยาวชนสร้างสุขฉบับนี้ เก็บบรรยากาศ ที่ผู้กำกับหนังมืออาชีพและเยาวชน ในโครงการ "เล่าเรื่องโกว" ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานของตนที่ได้สร้างสรรค์ออกฉายทาง Hot Short Film ทางสถานีโทรทัศน์ ThaiPBS มาฝาก

โครงการ
"เล่าเรื่องโกว"

เล่าเรื่องโกว

ON AIR

ติดตามภาพที่ออกอากาศแล้วที่ [facebook](http://www.facebook.com/art.culture4h)
<http://www.facebook.com/art.culture4h>

เรื่องโดย : เกร็ดทราย

ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. เปิด www.artculture4health.com สำหรับภาคี เครือข่าย อีพดกความเคลื่อนไหว ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม เรื่องราว ภาพถ่าย เรื่องเล่า และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันทั่ว 4 ภาคทั่วประเทศ

เรื่องเล่า ประมวลภาพ บรรยากาศกิจกรรม

ผ่านมุมมองจากภาคีเครือข่ายแผนงานสื่อศิลปฯ

ติดตามได้ที่ www.artculture4health.com

พร้อมทั้งเป็นช่องทางเพื่อสื่อสารสาธารณะและทำความรู้จักแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ทุกแห่งมุม ร่ายๆ ที่ www.artculture4health.com

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
02-612-6996-7 ต่อ 101

www.facebook.com/art.culture4h

www.twitter.com/art_culture4h

www.youtube.com/artculture4health